

Raadsvoorstel

Raadsnummer:	2021-060	Zaaknummer:	1192390
Onderwerp:	Protocol Agressie en geweld tegen politieke ambtsdragers, gemeente Nijkerk		
Korte inhoud:	De gemeenteraad wordt voorgesteld om het protocol Agressie en geweld tegen politieke ambtsdragers van de gemeente Nijkerk vast te stellen.		

Datum: 8 november 2021

Voorstel

Het Protocol Agressie en geweld tegen politieke ambtsdragers, gemeente Nijkerk vast te stellen conform ontwerpbesluit 2021-060.

Inleiding

Voor politieke ambtsdragers (burgemeester, wethouders, raads- en commissieleden) is het belangrijk dat zij vrij zijn om hun politieke mening te uiten, hun publieke taken zonder dwang kunnen uitoefenen en dat besluiten in vrijheid genomen kunnen worden. Helaas is de praktijk anders en worden politieke ambtsdragers regelmatig geconfronteerd met agressie en geweld dat burgers tegen hen gebruiken.

Op verzoek van de fractievoorzitters en in samenwerking met de ambtelijke organisatie is het protocol Agressie en geweld tegen politieke ambtsdragers, gemeente Nijkerk (hierna: protocol) opgesteld. Uitgangspunt hierin is dat agressie en geweld onacceptabel is en onder geen beding wordt getolereerd. Het protocol zal door zowel de gemeenteraad als het college worden vastgesteld, elk voor zover het de eigen bevoegdheid betreft.

Het protocol is een integraal en praktisch document, waarin onder meer wordt benoemd:

- wat kan worden gedaan om agressie en geweld te voorkomen;
- welke stappen en maatregelen kunnen worden genomen bij (dreiging) van geweld en agressie;
- hoe de politieke ambtsdragers in geval van (dreiging) van agressie en geweld kunnen worden ondersteund;
- hoe eventueel opgelopen schade kan worden verhaald.

Beoogd effect

Bevorderen van een veilige (werk)omgeving voor alle politieke ambtsdragers, waarin agressie en geweld onacceptabel is en niet wordt getolereerd.

Argumenten

1.1 Politieke ambtsdragers moeten vrij zijn hun politieke mening te uiten en hun publieke taken zonder dwang uit te oefenen

De gevolgen van agressie en geweld tegen politieke ambtsdragers kunnen ingrijpend zijn voor de persoon in kwestie. Daarnaast wordt de democratie ondermijnd op het moment dat een politiek ambtsdrager zijn of haar stem niet in vrijheid kan uitbrengen. Daarom is agressie en geweld tegen politieke ambtsdragers onacceptabel en kan dit onder geen beding wordt getolereerd.

1.2 Agressie en geweld moet voorkomen worden

In het protocol worden een aantal preventieve maatregelen genoemd ter voorkoming van agressie en geweld, zoals huisregels voor bezoekers aan het gemeentehuis en organisatorische maatregelen wat betreft de inrichting van het gemeentehuis. Daarnaast is het van belang dat politieke ambtsdragers in staat zijn om de risicovolle situaties die in hun functie kunnen ontstaan, te herkennen, voorkomen en/of op te lossen. Hiervoor zullen door de gemeente regelmatig (vaardigheids)trainingen aangeboden worden, waarbij ook voorbeelden uit de praktijk aan de orde zullen komen. In zowel het introductieprogramma van de raad en het college als in de periode daarna zal aandacht besteed worden aan het onderwerp veiligheid en agressie.

1.3 Bij (dreiging) van agressie en geweld moet duidelijk zijn welke stappen en maatregelen genomen kunnen worden

Als er sprake is van (dreiging) van agressie en geweld is het van belang te weten welke stappen en/of maatregelen er doorlopen en/of genomen kunnen worden. In het protocol worden deze benoemd.

1.4. Een politiek ambtsdrager moet weten dat hij/zij er niet alleen voor staat

Op het moment dat een politiek ambtsdrager in de uitoefening van zijn/haar publieke taken wordt belemmerd door incidenten van agressie en geweld, moet de politiek ambtsdrager er op kunnen rekenen dat hij/zij er niet alleen voor staat. Daarbij is het van belang dat de politiek ambtsdrager voldoende wordt ondersteund. In het protocol staat beschreven met wie en wanneer een politiek ambtsdrager contact kan opnemen bij (dreiging van) agressie en/of geweld.

Kanttekeningen

1.1 Het protocol is geen garantie voor voorkomen van agressie en geweld

Het protocol is een integraal en praktisch document dat kan worden gebruikt bij (dreigende) situaties van agressie en geweld. Het is geen garantie dat daarmee alle (dreiging van) agressie en geweld wordt voorkomen. Het blijft belangrijk om dit onderwerp bespreekbaar te maken en houden.

1.2 Het protocol is voor alle politieke ambtsdragers van de gemeente Nijkerk

Het protocol geldt als basisdocument voor alle politieke ambtsdragers van de gemeente Nijkerk, dus zowel voor de raads- en commissieleden als de burgemeester en wethouders. Het is daarom de bedoeling dit protocol door zowel raad als college te laten vaststellen, elk voor zover het de eigen bevoegdheid betreft. Met dit voorstel wordt de raad gevraagd het protocol vast te stellen.

Financiën

De financiële consequenties van dit protocol zijn gering. De kosten bestaan voornamelijk uit het organiseren van trainingen en/of bijeenkomsten over veiligheid en agressie. Dit kan betaald worden uit het reguliere budget van de gemeenteraad en/of college.

Alleen bij zware maatregelen voor bescherming bij bedreiging zullen er kosten gemoeid zijn. Die kosten zouden er echter ook zijn zonder dit protocol. Eventuele kosten zullen incidenteel gedekt worden.

Communicatie

De protocol is openbaar en zal worden bekendgemaakt in het elektronische gemeenteblad. Het protocol wordt tevens geplaatst op de website van de gemeente. Daarnaast zal er op de gemeentepagina aandacht aan worden besteed aan de vaststelling van dit protocol.

Vervolg

Na vaststelling door gemeenteraad en college wordt gewerkt op basis van dit protocol.

Bijlage

- Protocol Agressie en geweld tegen politieke ambtsdragers, gemeente Nijkerk

Namens het fractievoorzittersoverleg van de gemeenteraad van Nijkerk,
de griffier, de voorzitter,

mevrouw A.G. Verhoef-Franken

de heer mr. drs. G.D. Renkema

RAADSBESLUIT

Nummer: 2021-060

Registratienummer: 1192390

De raad van de gemeente Nijkerk;

Gelezen het voorstel van de fractievoorzitters van 8 november 2021;

b e s l u i t :

het volgende protocol vast te stellen, voor zover het zijn bevoegdheid betreft:

Protocol Agressie en geweld tegen politieke ambtsdragers, gemeente Nijkerk

1. Inleiding

1.1. AGRESSIE EN GEWELD IS ONACCEPTABEL

Voor politieke ambtsdragers (burgemeester, wethouders, raads- en commissieleden) is het belangrijk dat zij vrij zijn om hun politieke mening te uiten, hun publieke taken zonder dwang kunnen uitoefenen en dat besluiten in vrijheid genomen kunnen worden. Helaas is de praktijk anders en worden politieke ambtsdragers regelmatig geconfronteerd met agressie en geweld dat burgers tegen hen gebruiken.

De gevolgen van agressie en geweld tegen politieke ambtsdragers kunnen ingrijpend zijn voor de persoon in kwestie. Daarnaast wordt de democratie ondermijnd op het moment dat een politiek ambtsdrager zijn of haar stem niet in vrijheid kan uitbrengen.

De gemeente Nijkerk hanteert als uitgangspunt dat agressie en geweld onacceptabel is en onder geen beding wordt getolereerd. Op het moment dat een politieke ambtsdrager in de uitoefening van zijn of haar publieke taken wordt belemmerd door incidenten van agressie en geweld, wordt er ingegrepen en kan de politieke ambtsdrager er op rekenen dat hij of zij er niet alleen voor staat.

1.2. DOEL VAN DIT PROTOCOL

1. Duidelijk maken dat agressie en geweld tegen politieke ambtsdragers onacceptabel is;
2. Voorkomen van agressie en geweld door preventieve maatregelen;
3. Benoemen van de mogelijk te volgen stappen en te nemen maatregelen bij agressie en geweld;
4. In het geval van agressie en/of geweld zo goed mogelijk ondersteunen en de opgelopen schade verhalen.

1.3. VOOR WIE

Dit protocol geldt als basisdocument voor alle politieke ambtsdragers van de gemeente Nijkerk.

2. Emotioneel gedrag, grensoverschrijdend gedrag of agressie en geweld?

2.1. EMOTIENEEL GEDRAG

Onder emotioneel gedrag wordt verstaan dat een inwoner op een emotionele wijze begrip vraagt voor zijn persoonlijke situatie, kritiek geeft op de regels of op het beleid van de gemeente of bijvoorbeeld boos is over een beslissing van de gemeente. Emotioneel gedrag is van korte duur en laat zich corrigeren. Voor dergelijk gedrag kan (enig) begrip worden getoond. Emotioneel gedrag is niet verboden, boosheid is niet grensoverschrijdend en is geen agressie.

2.2. GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG

Grensoverschrijdend gedrag is aanhoudend emotioneel gedrag, aanhoudende boosheid of het aanhoudend uiten van beledigingen en gedrag dat – nadat de inwoner erop is aangesproken – niet verandert of juist verergert. Dit gedrag is gericht op het veroorzaken van onbehagen, het verstoren van de orde, op ontoelaatbare wijze beïnvloeden van de taakuitoefening en/of het veroorzaken van pijn, letsel of schade.

2.3. AGRESSIE EN GEWELD

Onder agressie en geweld wordt in navolging van de zogenaamde Eenduidige Landelijke Afspraken verstaan: lichamelijke en verbale geweldplegingen, belaging, intimidatie en bedreiging gepleegd in of door omstandigheden die verband houden met de uitvoering van de publieke taak (al dan niet door middel van of gepaard gaand met beschadiging van goederen).

Van agressie en geweld tegenover politieke ambtsdragers, is onder meer sprake in de volgende gevallen:

- Schriftelijk: het schriftelijk doen van kwaadwillige beschuldigingen en/of bedreigingen. Hieronder valt ook agressie via e-mail, sociale media, websites en dergelijke;
- Verbaal: zowel van persoon naar persoon als telefonisch, zoals: uitschelden, beledigende en/of discriminerende opmerkingen, dreigen met geweld/intimidatie, chanteren;
- Fysiek: escalatie van agressie, die zich uit in geweld tegen voorwerpen en/of personen in welke vorm dan ook (bv. hinderen, duwen, vastpakken, slaan, schoppen, verwonden).

3. Preventieve maatregelen binnen de gemeente Nijkerk

3.1. HUISREGELS EN INRICHTING GEMEENTEHUIS

Ter voorkoming van agressie en geweld heeft de gemeente Nijkerk een aantal huisregels vastgesteld voor bezoekers aan het gemeentehuis. Daarnaast zijn er organisatorische maatregelen getroffen wat betreft de inrichting van het gemeentehuis, die een veilige werkplek en vergaderomgeving bevorderen.

3.2. OPENBARE VERGADERINGEN EN BIJEENKOMSTEN

Politieke ambtsdragers vergaderen zowel in het gemeentehuis als daarbuiten (bv. overleg bij een bedrijf, inwonersavond). In een dergelijke situatie kunnen zij te maken krijgen met agressie en geweld. Tijdens openbare vergaderingen in het gemeentehuis is altijd een bode aanwezig. Voorafgaand aan vergaderingen in het gemeentehuis waarbij onrustige situaties worden verwacht, overlegt de raadsgriffier met de burgemeester en/of de adviseur Openbare orde en Veiligheid over eventueel te nemen maatregelen. Daarnaast informeert de raadsgriffier de bode van te voren over de verwachte risico's.

Als een politiek ambtsdrager overweegt een vergadering buiten het gemeentehuis bij te wonen waarbij onrustige situaties worden verwacht, kan hij/zij de raadsgriffier om advies vragen.

3.3. TRAININGEN

Politieke ambtsdragers moeten in staat zijn om de risicovolle situaties die in hun functie kunnen ontstaan, zelf te kunnen herkennen, voorkomen en/of op te lossen. Daarom is het van belang dat de politieke ambtsdragers over de benodigde kennis en vaardigheden kunnen beschikken. Er worden door de gemeente regelmatig (vaardigheids)trainingen aangeboden, waarbij ook voorbeelden uit de praktijk aan de orde zullen komen. In zowel het introductieprogramma van de raad en het college als in de periode daarna zal aandacht besteed worden aan het onderwerp veiligheid en agressie.

4. Wat te doen bij (dreiging van) agressie en geweld?

Als een politieke ambtsdrager te maken krijgt met agressie en geweld dan wordt er gehandeld volgens onderstaande procesbeschrijving. De basisafpraak is dat de politieke ambtsdrager die te maken krijgt met agressie en geweld, dit altijd intern meldt en vervolgens overlegt over de te volgen handelwijze.

4.1. MET WIE KUN JE CONTACT OPNEMEN?

Politie

Bij spoed (levensbedreigende en heterdaad situaties): alarmnummer 112.

Geen spoed: 0900-8844

Burgemeester

Een wethouder of raadslid kan bij geweld, bedreiging of intimidatie altijd contact opnemen met de burgemeester.

De raadsgriffier

Voor de raads- en commissieleden is de raadsgriffier altijd beschikbaar als klankbord en voor advies.

4.2. MELDEN VAN AGRESSIE EN GEWELD

Meldt agressie en/of geweld altijd en direct intern:

- De burgemeester meldt het tegen hem gerichte agressie en geweld direct bij de gemeentesecretaris, die de raadsgriffier en de plaatsvervangend voorzitter van de gemeenteraad daarvan in kennis stelt. In voorkomende gevallen kan de burgemeester daarnaast ook de Commissaris van de Koning en/of de Officier van Justitie informeren.
- Wethouders melden incidenten direct bij de gemeentesecretaris, die de burgemeester van de melding in kennis stelt.
- Raads- en commissieleden melden incidenten direct bij de raadsgriffier, die de burgemeester van de melding in kennis stelt.

4.3. REGISTRATIE VAN DE MELDING

Elke melding van agressie en geweld wordt geregistreerd:

- De gemeentesecretaris registreert een melding van de burgemeester of een wethouder.
- De raadsgriffier registreert een melding van een raadslid of commissielid.
- De registraties worden beheerd door HRM

Door het stelselmatig registreren van geweldsvoorvallen kan jaarlijks een evaluatie gemaakt worden, die de gemeente inzicht verschaft in aard, omvang en aanpak van agressie en geweld gericht tegen politiek ambtsdragers. Deze evaluatie dient ter verbetering van maatregelen die bedoeld zijn om agressie en geweld te bestrijden.

4.4. MAATREGELEN

Na iedere melding bespreekt de gemeentesecretaris (voor college) of raadsgriffier (voor raad) samen met de melder welke maatregelen (tegen de veroorzaker) zouden kunnen worden genomen. De gemeentesecretaris of raadsgriffier kan hiervoor - indien gewenst - advies inwinnen bij een daartoe deskundige in de ambtelijke organisatie.

Al naar gelang de ernst van het agressieve gedrag kunnen verschillende maatregelen worden genomen, zoals bijvoorbeeld een risicoanalyse, gesprek met de dader, waarschuwingsbrief, pandverbod, gebiedsverbod, contactverbod en/of bewaking en beveiliging.

De maatregelen die door de gemeente worden genomen tegen de veroorzaker, worden afgestemd met politie en Openbaar Ministerie.

4.5. AANGIFTE DOEN

Agressie en/of geweld kan strafbaar zijn. Het is van groot belang dat van strafbaar gedrag zo snel mogelijk aangifte wordt gedaan. De melder kan zich hierbij indien wenselijk laten bijstaan door de gemeentesecretaris (voor college) of raadsgriffier (voor raad). Bij het doen van aangifte kiest de politiek ambtsdrager domicilie op het adres van de gemeente Nijkerk (Kolkstraat 27, 3861 AK) en nooit op het privéadres.

Voor de aanpak van agressie en geweld tegen functionarissen met een publieke taak zijn er Eenduidige Landelijke Afspraken (ELA) gemaakt tussen politie en het Openbaar Ministerie over zaken als aangifte doen, vervolging, etc. Ook is in de ELA vastgelegd dat incidenten bij mensen met een publieke taak de hoogste prioriteit hebben. Geef daarom bij het doen van aangifte duidelijk aan dat het gaat om een Veilige Publieke Taak (VPT-zaak).

4.6. COMMUNICATIE

Per incident wordt afgewogen in hoeverre er wordt gecommuniceerd over het incident naar andere politieke ambtsdragers of collega's die bijvoorbeeld ook onderwerp van de agressie zouden kunnen worden.

Met instemming van betrokkene wordt:

- agressie of geweld tegen een lid van het college vertrouwelijk besproken met alle leden van het college. De gemeenteraad wordt via het fractievoorzittersoverleg vertrouwelijk geïnformeerd. Bij agressie of geweld tegen de burgemeester, wordt in overleg met de burgemeester, met de locoburgemeester en in voorkomende gevallen de commissaris van de Koning de handelswijze bepaald.
- agressie of geweld tegen een raads- of commissielid wordt vertrouwelijk besproken met de fractievoorzitters, zodat zij hun fractieleden vertrouwelijk op de hoogte kunnen stellen. De leden van het college worden door de burgemeester vertrouwelijk geïnformeerd.

Het is denkbaar dat sommige incidenten persoonlijk/privé van aard zijn of strafrechtelijk worden onderzocht, waardoor niet of beperkt informatie wordt gedeeld met de andere collega's. Indien er reëel risico voor de collega is, wordt het incident wel gedeeld en wordt geadviseerd over de te treffen maatregelen.

Het doel van het intern bespreken van incidenten is dat alle politieke ambtsdragers zich bewust zijn van eventuele risico's op bepaalde dossiers en alert zijn op verbreding van een incident. Bovendien kan een beeld worden verkregen van de omvang van het incident en kunnen daarop de juiste preventieve maatregelen worden getroffen.

Communicatie en contacten met de pers vinden plaats via de raadsgriffier (voor de raad) en het team Communicatie (voor het college).

4.7. KOSTENVERHAAL BIJ SCHADE

Bij geleden schade, in welke vorm dan ook, is het uitgangspunt dat deze zoveel mogelijk wordt verhaald op de veroorzaker. Hierbij kan ook worden gekeken naar de vergoedingsmogelijkheden via de eigen verzekeraar.

Daarnaast kan mogelijk een beroep worden gedaan op de gemeentelijke ongevallenverzekering, waarin een clausule Politiek Molest is opgenomen. Deze verzekering dekt schade voortvloeiende uit wraakacties, gepleegd door burgers uit politieke motieven of uit ongenoegen over de maatregelen die de politieke ambtsdragers uit hoofde van hun functie moeten nemen.

4.8. NAZORG

Binnen één week zorgen de functionarissen bij wie de melding is gedaan voor een gesprek over de eventuele gevolgen. Er is daarbij ook aandacht voor betrokken familieleden of andere personen die voor de melder belangrijk zijn. Indien nodig kan hierbij professionele hulp worden ingeschakeld.

4.9. ADVIES EN ONDERSTEUNING DOOR DERDEN

De burgemeester en/of raadsgriffier zijn altijd beschikbaar als klankbord en voor advies bij geweld, bedreiging of intimidatie. Daarnaast kan een politiek ambtsdrager voor advies en ondersteuning terecht bij onderstaande instanties.

Ondersteuningsteam Weerbaar Bestuur

Wanneer een politieke ambtsdrager vragen heeft rondom de eigen veiligheid (intimidatie, bedreiging, agressie en geweld), kan hij/zij terecht bij het Ondersteuningsteam Weerbaar Bestuur. Het ondersteuningsteam is bereikbaar via telefoonnummer 070-3738314.

Dit team bestaat uit vertrouwenspersonen van de beroeps- en belangenverenigingen van burgemeesters, wethouders en raadsleden en het ministerie van BZK. Deze personen denken met de politiek ambtsdrager mee, adviseren en schakelen waar nodig netwerkpartners in. Dit netwerk van vak-/ambtsgenoten en ervaringsdeskundigen in de regio is beschikbaar voor snelle, praktische adviezen. Ook kunnen experts op het gebied van bijvoorbeeld beveiliging, rechtshulp en nazorg worden ingeschakeld.

Slachtofferhulp Nederland

Slachtofferhulp Nederland is bereikbaar via telefoonnummer 0900-0101 of via www.slachtofferhulp.nl en biedt praktische en juridische adviezen en emotionele steun na een misdrijf (geweld, stalking etc.) of een verkeersongeluk.

Juridische bijstand

Als een raadslid overweegt juridische bijstand in te schakelen om schade te verhalen of om een maatregel bij de rechtbank te verzoeken, dan meldt het raadslid dit bij de raadsgriffier.

Raadsleden kunnen een verzoek tot vergoeding van de kosten voor juridische bijstand indienen bij de raadsgriffier. Naar aanleiding van een concreet verzoek kan gekeken worden of deze kosten naar redelijkheid en billijkheid door de gemeente Nijkerk betaald kunnen worden.

5. Slotbepalingen

Dit protocol wordt aangehaald als het 'Protocol Agressie en geweld tegen politieke ambtsdragers, gemeente Nijkerk' en treedt in werking op de dag na bekendmaking.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Nijkerk van 16 december 2021

de griffier,

de voorzitter,

mevrouw A.G. VERHOEF-FRANKEN

de heer mr. drs. G.D. RENKEMA